

SLUTRAPPORT PROJEKTRAPPORT ENLIGT SJÄLVVÄRDERINGSMODELLEN

Datum:2012-07-18

Socialt företag- en väg till egen försörjning Dnr: 2011/15-SFV

Rapportering avser Slutrapport för perioden 2012-01-01-2012-06-30

För deltagarna – Projektets förutsättningar

I projektansökan definieras målgruppen som ”Individer som står långt ifrån arbetsmarknaden och där andra insatser redan är prövade, där individen trots insatser inte kommit i arbete eller studier”. De deltagare som deltog i projektet hade alla varit borta ifrån den öppna arbetsmarknaden under lång tid från sex år och längre än nio år. Några har aldrig varit ute på den öppna arbetsmarknaden. Det var totalt 12 deltagare som påbörjade projektet, sex kvinnor och sex män. Det var helt frivilligt att delta. Målgruppen har olika funktionshinder såsom psykiska, intellektuella och missbruksproblematik. Några av deltagarna hade mer än ett funktionshinder. De hade alla behov av att hitta lämpliga arbeten på den öppna arbetsmarknaden, då deras tid i det offentligt skyddade arbetet skulle upphöra. De har både p g a av sina arbetshinder och för att de varit borta länge ifrån den öppna arbetsmarknaden stort behov av stöd för att komma vidare till en egen försörjning.

Deltagarna valdes utifrån de som var anställda i OSA-programmet (offentligt skyddat arbete) och anställning skulle avslutas under våren. Tidigare kunde deltagarna vara OSA-anställda under många år. Det fanns ingen borte tidsgräns, men 2010 beslutades det om en maximal tid på två år i programmet. Detta kom även att gälla för de deltagare som haft långa OSA-anställningar i kommunen. Deltagarna fick informationsblad om projektet samt personliga samtal med information. Det var tänkt att gruppen skulle bestå av 10 deltagare men 12 personer anmälde sig, så det bestämdes att alla fick börja.

Deltagarna registrerades i SUS.

För deltagarna – Genomförande och process

Deltagarna kallades till ett informationsmöte på AMA där vi presenterade projektet och hur kursen var upplagd. De deltagare som var intresserade fick information om möjligheten att följa med till Sociala företagsmässan i Stockholm den 22 februari 2012. Det var 11 stycken som anmälde intresse och som följde med för att få träffa andra som driver sociala företag samt få inspiration och idéer.

Därefter följde åtta träffar med Coompanion där deltagarna diskuterade social ekonomi, arbetsintegrerande sociala företag, social franchising, kooperativ idé, affärsidé, marknad och kunder, gruppens kompetens m.m. Deltagarna hade olika affärsidéer. De träffades tillsammans med rådgivare från Coompanion och projektledarna både i mindre grupper och enskilt för att utveckla sina affärsidéer och göra en affärsplan. Efter sex träffar avbröt en deltagare kursen, en fick arbete, men valde att fortsätta resterande kurstillfällen för han tyckte att det var intressant och som han sa ”man vet inte hur länge man får anställning”. Det fanns en positiv känsla i gruppen, man hjälpte och stöttade varandra.

Deltagarna var pålästa i ämnet, de sökte aktivt ny kunskap på olika sätt och stärkte varandra. Deltagarna utvecklades under projekttiden och blev mer synliga efter hand. De redovisade sina affärsidéer vid sista gruppstillfället inför den övriga gruppen. Ett flertal av deltagarna hade under projekttiden även kontakt med andra av Samordningsförbundets verksamheter. På Arbetsförmedlingen med handläggare och psykolog, på landstinget med familjeläkare och habiliteringen, på försäkringskassan med handläggare och på kommunen med boendestöd och kontaktpersonsverksamhet.

För deltagarna – Resultat och effekter

Deltagarna i projektet har tillhört den för projektet rätta målgruppen d.v.s. ”Individer som står långt ifrån arbetsmarknaden och där andra insatser redan är prövade, där individen trots insatser inte kommit i arbete eller studier”. Tre av deltagarna projektet fick arbete på den öppna arbetsmarknaden. En deltagare kommer att avslutas efter projekttiden, då anställningen upphör. Personen kommer att jobba vidare tillsammans med arbetsförmedlingen för att starta ett eget företag. Fyra av deltagarna har utarbetade affärsplaner och kommer att gå vidare med processen att starta socialt företag. Ytterligare en kommer att fortsätta, men har haft en affärsplan som han valde att inte jobba vidare med. Han har påbörjat arbetet med en ny affärsplan. En av deltagarna fick en praktikplats som ev. skulle leda till arbete och slutade efter kurstiden. En deltagare avslutade då han kände att socialt företag inte var ”hans grej”, en avslutade då det inte var läge just nu att jobba vidare med den affärsidén.

Vid avslutet i projektet fick deltagarna fylla i en enkät som består av 14 frågor, bl. a. frågor om välmående och hälsa. Vi kan konstatera, utifrån deltagarnas svar att de flesta deltagare tycker att man har fått förbättrad livskvalitet och att hälsan har blivit bättre. 70 % (sju av de tio deltagare som svarat på enkäten) uppger att de kommit närmare arbetsmarknaden. Innan de slutade fyllde deltagarna även i EQ5D samt HAD skalan. Detta formulär är tänkt att användas innan, under samt vid avslut för att mäta förändring av deltagarnas mående. I denna uppstartsfas användes den endast vid avslut på grund av den inte fanns tillgänglig vid starten. Med anledning av detta har några av deltagarna blivit djupintervjuade av en extern utredare.

Av intervjuerna framgår att samtliga intervjuade deltagare nämner att förberedelser inför kursen och drivkraften att starta ett företag är viktigt vid uppstart. Utifrån intervjuerna med dessa deltagare är det tydligt att det krävs en hel del vilja och engagemang för att projektet ska kunna fullföljas, och ännu mer för att starta upp ett eget kooperativt företag. På det stora hela är dock dessa deltagare nöjda med såväl upplägg som kursledare. Projektet kan även till viss del sägas ha haft en påverkan på den psykiska hälsan för två av de tre intervjuade deltagarna; då de säger sig vara både gladare och positivare, samt ha blivit stärkta som personer genom sina nyförvärvade kunskaper.

Citat:

”Jag försöker att vara mer öppen och glad, och det gör att jag själv mår bättre. Och det gör att människor omkring mig tycker om mig mer, och det gör att jag mår bättre. Under det sista året har jag haft en inre resa med mig själv, där jag har lärt mig nya saker om mig själv.”

”Ju mer kunskap man får ju positivare tänkande får man.”

”Jag pratar mer, jag vågar prata och jag skulle kunna ställa mig och prata inför 20 personer och prata...men det har ju att göra med hela AMA:s koncept... när jag började här då var jag en sån som sa nej till allt, allt som handlade om någon form av social interaktion. jag gömde mig och jag agerade rakt ut, men nu är jag mer den som tar över en ledarroll. Så det är positivt.”

Målen för projektet var att 25 % av deltagarna skulle gå ut i arbete eller studier.

Av de tolv deltagarna som började i projektet har:

- Tre har fått arbete, vilket är 25 %

En studiecirkel/utbildning ska ha genomförts

- En kurs har genomförts

10 personer ska ha genomgått utbildningen

- Elva personer har fullföljt kursen

50 % av de som genomgått utbildningen ska ha en hållbar affärsplan

- Fyra personer dvs. ca 35 %

50 % av de som har en hållbar affärsplan ska påbörja processen i att starta sociala företag

- 100 % av dessa har påbörjat processen

90 % ska uppleva att de mår bättre

- Av enkäterna kan vi utläsa att samtliga uppger ett ökat välmående (100 %).

80 % ska uppleva att de har kommit närmare arbete eller studier

- Sju av tio deltagare uppger att de kommit närmare arbetsmarknaden (70 %).

Ett problem under projektiden har varit osäkerheten när det gäller förlängning av anställningen för deltagare som har Offentlig Skyddat Arbete (OSA). Den anställningsformen gäller under två år och om den perioden har gått ut när deltagaren är mitt uppe i en process att vilja delta i eller starta ett socialt företag så blir det ett hinder när de inte vet om de får fortsätta delta i projektet under samma former. Några deltagare kunde erbjudas andra anställningsformer, men i t.ex. trygghetsanställningar och utvecklingsanställningar omfattas inte de deltagare som endast har en missbruksproblematik. Detta löste sig dock för samtliga deltagare som ville fortsätta i projektet under projektiden.

Deltagarna har under perioden även sökt arbete och två av affärsidéerna kom aldrig igång då deltagarna istället fick arbete.

För personalen – Projektets förutsättningar

Personalen rekryterades utifrån att de hade kunskap om målgruppen, sociala företag, erfarenhet från projektledning samt av att arbeta i och driva en ekonomisk förening.

Personalen rekryterades ifrån AMA:s personalgrupp. De är i samma ålder har olika kön och utbildning, en beteendevetare och en civilekonom. De är anställda som konsulenter båda två men har arbetat med olika målgrupper. Båda arbetar 50 % i projektet och 50 % som konsulent på AMA. Det har varit ett medvetet val för att bibehålla kontakten med ”hela” AMA, då deltagarna ska rekryteras till projektet ifrån AMA:s övriga verksamheter och på sikt kunna implementeras i AMA:s ordinarie verksamhet. En fördel med två projektledare har varit att de två har kunnat dela på arbetsuppgifter och diskutera upplägget av projektet. Det har varit samma personal och de har haft samma tjänstgöringsgrad under hela projektiden.

För personalen – Genomförande och process

Personalen arbetar mycket självständigt i projektet. De har utsett och sammakallat till träffar med styrgruppen. De har tagit fram broschyrer, bildspel och annat informationsmaterial. De har informerat om projektet vid olika tillfällen till bl.a. Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden. De har rekryterat deltagare till projektet, tagit kontakt med Coompanion och planerat en kurs i socialt företagande

tillsammans med dem. Då utvecklingen av projektet har varit till stor del avhängt det som deltagarna har kommit fram till så har mycket av arbetet varit att ”hänga ”med i den processen. Personalen deltog tillsammans med deltagarna i kursen i socialt företagande som drevs av Coompanion. En av svårigheterna i projektet har varit att veta vad vi ska ansöka om för budgetsomma till fortsättningen. Vilken budget som behövs är beroende på vilken verksamhet som ska startas och det beror på vad deltagarna kommer fram till. Parallellt med processen att planera verksamheten måste personalen lämna in en tilläggsansökan med en budget. En annan svårighet har varit att få deltagarna att tänka både visionärt och i ekonomiska termer. Det är en process som deltagarna får stöd i under tiden de gör sin affärsplan. En av deltagarna kom fram till att det var svårt att få ekonomi i sin idé och började tänka i nya banor. Chefen/projektägaren har funnits med i bakgrunden och har haft en stöttande roll och som bollplank. Personalen har även fått stöd av representanterna i Styrgruppen.

Det har varit ett mycket lärorikt projekt för personalen. De har bl.a. gått en utbildning ”Veta mera” om socialt företagande som drivs av kooperativet ”Tankeochhandling”. I utbildningen deltar personal ifrån arbetsförmedlingar, kommuner m.m. ifrån hela landet. De har alla uppdrag att på något sätt arbeta för att hjälpa deltagare att starta sociala företag i sina kommuner. Utbildningsledarna har lång erfarenhet av att arbeta med sociala företag både praktisk och på en övergripande nivå.

En förutsättning för projektet i sig är lärande, personalen lär sig under tiden projektet utvecklas, det blir lite av ”learning by doing”. Personalen har varit på föreläsningar/studiebesök och kunnat ta del av andra verksamheter/kommuners erfarenheter. De har besökt ”Sociala företagsmässan” i Stockholm tillsammans med deltagare. De har läst utvärderingsrapporter samt böcker/ läst på internet i ämnet.

Samverkan med andra verksamheter/myndigheter sker både i styrgruppen samt med berörda myndigheters personal. Samverkan främst med arbetsförmedlingen gällande deltagarnas försörjning. I slutet av projekttiden har ett ev. samarbete kring en verksamhet startat med kommunpsykiatri.

Ett hinder som funnits under hela projekttiden är frågan om deltagarnas försörjning. Innan deltagarna tillfrågades om att delta i projektet så var det klart med arbetsförmedlingen och AMA att de kunde fortsätta med sin OSA-anställning. Styrgruppen var inte enig om detta och det blev diskussioner om andra anställningsformer, vilket skapade en del osäkerhet initialt i projektet. Enligt Arbetsförmedlingen och Socialkontor Ekonomis representanter, kommer det i nuläget göras individuella lösningar för deltagarnas försörjning. Detta har påverkat resultatet så tillvida att det finns en osäkerhet för hur försörjningen ska ordnas. Detta löste sig under projekttiden men frågan om hur deltagarna ska ha sin försörjning kommer att fortsätta in i nästa projekt. Det är beslutat i Styrgruppen att det blir individuella beslut för varje deltagare enligt de regelverk som finns och inga generella beslut kan tas. Det som framkommit i projektet är vilka olika anställningsformer/försörjningsstöd som kan vara aktuella att kunna använda i ett socialt företag och under tiden man arbetar med sin företagsidé. Därefter beror det på vilket av dessa stöd som den enskilda individen har rätt till enligt arbetsförmedlingens, försäkringskassans och kommunens regelverk.

Det var kort tid för en uppstartsfas, sex månader som i praktiken blev tre, då första utkastet till en tilläggsansökan skulle vara inne den 2 april. Detta skapade en stressig situation både för deltagare och personal.

Det finns ingen policy i kommunen gällande socialt företagande som projektet kan luta sig emot.

Några av dessa faktorer kan även ha bidragit till att projektet har haft framgång. Att det var så kort tid att komma fram till vilken verksamhet som skulle startas och skriva tilläggsansökan gjorde att arbetet intensifierades och kreativitet ökade. En policy kring socialt företagande kan nu utarbetas under kommande projektid, utifrån de hinder och möjligheter som projektet stöter på. En viktig framgångsfaktor är styrgruppens sammansättning samt att projektet ligger under AMA. Styrgruppens sammansättning gör att de olika myndigheter som har en viktig roll i att få det att fungera med sociala företag finns representerade i styrgruppen. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialkontor ekonomi bl.a. när det gäller deltagarnas försörjning. När det gäller olika policy frågor, näringslivet och

arbetsmarknadsfrågor finns en representanter för dessa frågor i styrgruppen, genom representation från stadsledningen. Det är bra att projektet ligger under AMA som har deltagare från alla av samordningsförbundets målgrupper.

Ytterligare en framgångsfaktor var att vi kom igång så snabbt med kursen i Socialt företagande och att det fanns många idéer om framtida sociala företag. Det fanns även ett stort intresse för sociala företag ifrån många olika håll.

För personalen – Resultat och effekter

Resultatet för personalen blev en otroligt ökad kunskap om socialt företagande. Både gemensam och på ett individplan. Det visade sig bl.a. vid utbildningstillfällena på kursen "Vill veta mera" att projektet var på "rätt väg" bl.a. genom att erfarenheterna ifrån detta projekt gjorde att vi i vår tilläggsansökan skrev om att kunna erbjuda deltagarna en s.k. "företagskuvös". I diskussionerna på kursen som vi deltog i efter att ha skickat in ansökan framgick behovet av att kunna erbjuda just detta.

När det gäller sektorsövergripande arbetssätt och synsätt så har vi påbörjat ett samarbete med kommunpsykiatrien med en ev. gemensam verksamhet. Vi har fått hjälp av landstinget när det gäller utvärderingsenkäter.

Personalen har gått utbildningen "Vill veta mera" om socialt företagande som drivs av kooperativet "Tankeochhandling". I utbildningen deltar människor ifrån hela landet som på olika sätt har startat eller är på gång att starta sociala företag i sina kommuner. Utbildningsledarna har lång erfarenhet av att arbeta med sociala företag både praktisk och på en övergripande nivå.

Personalen har varit på föreläsningar/studiebesök och kunnat ta del av andra verksamheter/kommuners erfarenheter. De har besökt "Sociala företagsmässan" i Stockholm tillsammans med deltagare. De har läst utvärderingsrapporter samt böcker/ läst på internet i ämnet. Det har även varit lärorikt att delta i den av Coompanion ledda kursen "Socialt företag" tillsammans med deltagarna. Erfarenheterna ifrån den kursen både Coompanions, personalens och deltagarnas synpunkter tas med i det nya projektet och kommer att ligga till grund för hur kursen hösten 2012 ska utformas.

En annan kompetensutveckling har varit att informera andra om projektet i både små och större sammanhang. Det har varit lärorikt att ta fram informationsmaterial samt att prata inför stora och små grupper.

För organisationen – Projektets förutsättningar

Västerås stads arbetsmarknadsverksamhet, Verksamhetsområde AMA Arbetsmarknad, har som uppdrag att hjälpa arbetssökande personer att hitta arbete eller påbörja studier som leder fram till egen försörjning. Vilka olika arbetsmarknadsåtgärder AMA ska arbeta med samt volymen deltagare bestäms i en årlig "beställning" från PNS, pedagogiska nämndernas stab. Det är ca 2400 deltagare inskrivna på AMA per år. Av dessa står en del nära arbetsmarknaden men många deltagare står långt ifrån den öppna arbetsmarknaden och har behov av rehabiliterande insatser. De är i åldern 18 – 65 år. De kan ha försörjningsstöd, ersättning via arbetsförmedlingen eller försäkringskassan. Deltagare anvisas till AMA ifrån socialtjänsten eller arbetsförmedlingen t.ex. genom jobb- och utvecklingsgarantin. De har ofta kontakt med försäkringskassan och landstinget.

En styrgrupp har bildats med representanter ifrån Försäkringskassa, Arbetsförmedling, Västerås kommun (socialkontor ekonomi, stadsledningskontoret, Vuxenutbildningscentrum (PNS) och Coompanion). Styrgruppen har haft fyra inbokade styrgruppsmöten under projektiden. Först vid det tredje inbokade mötet var samtliga verksamheter representerade av ordinarie representant. Vid det fjärde styrgruppsmötet gjordes utvärderingen av projektet. De frågeställningar som har diskuterats på Styrgruppsmöte har bl.a. varit hur deltagarna ska få sin försörjning under projektiden samt när

företaget startar. Det har diskuterats roller och förväntningar på varandra, utvärderingsmodeller, den korta uppstartsfasen, rapport ifrån verksamheten samt tilläggsansökan. Projekttiden har till stor del präglats av att planera för nästa fas och att få till en bra tilläggsansökan. Då det har upplevts som en kort tid (sex månader där första utkastet skulle vara inne till beredningsgruppen efter tre månader) att komma fram till vilken typ av verksamhet som deltagarna vill bedriva samt planera en budget för den kommande verksamheten finns en risk att någonting har missats i planeringen samt i budgeten.

Projektet har haft tillgång till AMA:s lokaler vilket har fungerat bra när det gäller kursen och när personalen träffade deltagarna för mindre grupp och individträffar. I övrigt har inte alla deltagarna haft tillgång till lokaler att träffas själva i kontinuerligt. Budgeten var bra beräknad. Projektet har haft stöd av styrgruppen.

För organisationen – Genomförande och process

Projektet har haft ett bra samarbete med Coompanion. De har varit flexibla och kunnat anpassa sig till deltagarna och deras behov. Det som tidigare påpekats har varit ett hinder är oklarheten i hur deltagarna ska få sin försörjning under projekttiden. Denna fråga har lyfts och diskuterat i styrgruppen. Där har det beslutats att det inte går att göra generella lösningar utan det blir på individnivå

När det gäller rapporteringen i SUS så är det ett problem att försäkringskassan har ett begrepp och ser våra OSA-anställda som att de har ett arbete och i arbetsförmedlingens system är de med i ett arbetsmarknadsprogram och anses som arbetssökande. Det innebär att deltagarna ska registreras i SUS (där gäller försäkringskassans begrepp) som om de har subventionerat arbete när de påbörjar projektet (de som har OSA) och när de sedan går vidare ut i ett subventionerat arbete på en den öppna arbetsmarknaden och i arbetsförmedlingens system går ut i arbete så är de i SUS fortfarande i ett subventionerat arbete (det har alltså inte i detta system hänt någonting med dessa personer).

För organisationen – Resultat och effekter

Genom styrgruppens sammansättning pågår det ett kontinuerligt lärande genom hela organisationen. Representanterna i styrgruppen från stadsledningen och Vuxenutbildningscentrum för vidare ett lärande till kommunstyrelsen och Pedagogiska nämndernas stab (PNS) kring projektet och socialt företagande. På samma sätt för de övriga representanterna lärandet vidare in i sina respektive organisationer. Detta har lett till mer samverkan och förståelse för varandra.

Erfarenheter som är gjorda och allt lärande som har skett under detta projekt kommer att föras vidare in i nästa projekt då styrgruppen och projektledarna kommer att fortsätta sitt arbete i nästa projekt.

Övrig personal på AMA har tagit del av kunskap från projektet då det informeras om projektet vid månadsmöten med samtlig personal samt kontinuerligt vid enhetsträffar. Avsikten med projektet är att den kunskap och den verksamhet som har växt fram under projekttiden ska kunna implementeras i AMA:s ordinarie verksamhet efter projekttiden.

Då resultatet av projektet visar att deltagarna efter projektiden upplever att de har uppnått ett bättre mående och anser sig ha kommit närmare arbetsmarknaden tror vi att detta på sikt kan leda till ett mindre nyttjande av sjukvården och övriga insatser ifrån samhället.

2012-07-18

.....
Reidun Andersson

.....
Smajo Murguz